

cují na gamety, tedy spermie a vajíčka. My jsme tyto buňky schopni vizualizovat injekcí uměle zkonstruované mRNA pomocí spojení GFP sekvence na 3'UTR konce nosl zebřičky pruhované do embrya ve stadiu 2-4 buněk. Poté můžeme PGC monitorovat a vyjmout již v embryonální fázi somitogeneze. Tento výzkum nám poskytuje mocný nástroj především v konzervační genetice. PGC můžeme totiž zamrazit a v budoucnu použít pro transplantaci například do embrya podobného druhu. Tímto způsobem můžeme např. obnovit vymírající či již vymřelé druhy, což je v případě jeseterů velice aktuální. Další zatím pouze teoretickou aplikací může být přenesení PGC druhu jesetera s dlouhým generačním intervalem (tím může být např. vyza velká dospívající zhruba 18 let) do druhu s kratším intervalem (např. jeseter malý, 6 let). V případě tohoto modelu by pak jeseter malý tvořil úlohu „adoptivní matky“ a teoreticky by mohl produkovat statisíce jiker vyzy velké v trojnásobně kratším čase, neboť se obecně v případech takových transplantací gametogeneze řídí hormonální úroveň hosta.

Jeseter ruský

foto V. Kašpar

Může být namítnuto, že snadnějším způsobem obnovy druhu je kryoprezervace spermií, kterou se navíc na naší fakultě dlouhodobě zabýváme. Obnova druhu či linie je zde možná i při nedostatku samic použitím techniky indukce uniparentální dědičnosti, v tomto případě androgenese. To je inaktivace maternální (mateřské) genetické informace náhradního druhu prováděné většinou UV zářením s následnou duplikací paternálních (otcovských) chromozomových sad v 1. mitóze bez rozejití do dceřinných buněk, což se provádí většinou teplotním šokem. Ovšem při tomto postupu ztrácíme část informace nesenou maternální mtDNA.

Jeseteři jsou po mnoha modelových druzích zajímavým objektem studia PGC, jelikož je šance, že by v budoucnu mohla mít aplikace teoretických studií i nějaký praktický význam.

Většina výše zmíněných výsledků bude letos prezentována na prestižním Spermatologic-

kém symposiu v japonské Okinawě v podání prof. Ing. Otomara Linharta, DrSc., a Ing. Martina Pšeničky, Ph.D.

Ing. Martin Pšenička, Ph.D.,
Fakulta rybářství a ochrany vod JU

Ústav archivnictví a pomocných věd historických Filozofické fakulty JU

Jedním z menších ústavů Filozofické fakulty Jihočeské univerzity je i Ústav archivnictví a pomocných věd historických, který vznikl k 1. dubnu 2006 a v současné době tak vstoupil do pátého roku své existence. V době svého vzniku se stal teprve čtvrtým a dosud posledním samostatným vysokoškolským pracovištěm zaměřeným na výuku archivnictví a pomocné vědy historické (dále pod tradiční zkratkou PVH) v republice – vedle dvou tradičních učilišť, jaká představují katedra pražské filozofické fakulty a Ústav PVH a archivnictví Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, vznikla jen zcela krátce před budějovickým ústavem ještě katedra v Hradci Králové. Kromě toho je archivnictví vyučováno ještě na univerzitách v Olomouci a Pardubicích. Výuka archivnictví přitom probíhala v Českých Budějovicích již před vznikem fakulty od roku 2003 v rámci Historického ústavu JU, v roce 2006 skončili studium první absolventi jednooborového bakalářského programu. Současně bylo v roce 2006 akreditováno jednak dvouoborové bakalářské, jednak navazující magisterské studium, které bylo poprvé otevřeno v akademickém roce 2007/2008 a první absolventi z něho vzešli v loňském roce. Vedle pražské a brněnské katedry, resp. ústavu, je českobudějovický ústav jediným v ČR, kde lze absolvovat obě formy studia, může tedy přijímat i absolventy bakalářského studia z fakult, kde magisterské studium neexistuje; tuto možnost zatím v Českých Budějovicích využili studenti z Pardubic, Hradce Králové a Olomouce. V letošním roce bylo schváleno prodloužení akreditace navazujícího magisterského a dvouoborového bakalářského studia, a to až do roku 2018, akreditace jednooborového studia platí do roku 2013. Současně bylo reakreditováno i rigorózní řízení, které by mělo začít být realizováno v nejbližší době.

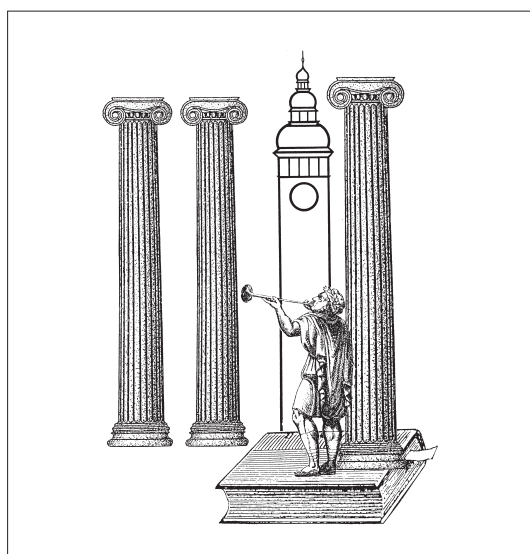
Výuka archivnictví v Českých Budějovicích klade důraz na získání komplexních znalostí z oboru historie, dějin správy, pomocných věd historických a archivnictví a jejím cílem je výchova všestranně vzdělaných archivářů, kteří obstojí v praxi, ale poradí si i s teoretickými otázkami. Výhodou studia v Českých Budějovicích je, že výuka vlastního archivnictví probíhá v přímé součinnosti s místním Státním okresním archivem, příp. jemu nadřazeným nedalekým Státním ob-

lastním archivem v Třeboni, který je jedním z nejstarších a nejvýznamnějších archivů u nás vůbec a již František Palacký jej označoval za „Mekku českých historiků“. Archivnictví tak vyučují odborníci z praxe (ředitel SOA PhDr. Václav Rameš a jeho zástupce PhDr. Vlastimil Kolda) přímo v prostorách budějovického archivu a studenti mají možnost se bezprostředně seznámit s archivním materiálem a také se podílejí na jeho zpracování. Kromě toho jsou do výuky zapojeni - vedle pracovníků ústavu - také další externisté, většinou rovněž odborníci z praxe a vynikající specialisté (např. PhDr. Eduard Šimek, CSc. - numismatika, PhDr. Jiří Roháček, CSc. - epigrafika, dr. Laura de Barbieri – dějiny tištěné knihy). Ve spojení s praxí probíhá také výuka výpočetní techniky v archivech nebo seznamování s nejrůznějšími moderními inovacemi, jaké v současné době do archivů přicházejí. Výuka je doplňována povinnou praxí v archivech, kterou si studenti vybírají podle vlastní volby a domluvy, a mají tak možnost již od dob studia navazovat kontakty, které jim usnadňují výběr témat absolventských prací i pozdější uplatnění. Ústav disponuje také seminární knihovnou, která byla vytvořena zejména díky darům či odkazům různých kolegů. Na podzim minulého roku se podařilo získat darem část rušené seminární knihovny z univerzity v Salcburku, která obsahuje některé významné a cenné tituly, které se v českých knihovnách příliš nevyskytují; na jejich transportu a následném soupisu se podíleli i sami studenti.

Součástí studia jsou také nejrůznější exkurze – již v prvním semestru studenti navštíví Národní archiv a v průběhu dalšího studia se během různých jednodenních exkurzí mohou seznámit s dalšími archivy, ale i s knihovnami, které uchovávají historické fondy (Zlatá Koruna, Královská kanonie premonstrátů na Strahově aj.). Každoročně také ústav pořádá vícedenní exkurzi, směřující i za hranice, během níž jsou kromě vybraných archivů navštěvovány nejrůznější lokality a památky (hrady, zámky, kláštery, kostely apod.); cílem zatím byla oblast západních Čech, Horní a Dolní Rakousko, dále západní Čechy, Chebsko a zahraniční léna, poté severní Čechy, Lužice a Sasko a v loňském roce jižní Morava a Dolní Rakousko, v letošním roce se koná exkurze na Slovensko a do Maďarska, tedy do historického Uherského království.

Kromě toho studenti pořádají i vlastní exkurze a jiné akce, a to v rámci studentské sekce významné profesní organizace českých archivářek a archivářů, České archivní společnosti. Mimo to, že tak mají možnost seznamovat se navzájem napříč ročníky, navazovat kontakty s budoucími kolegy v rámci oboru a sami se zapojovat do činnosti ČAS, od ní získávají také finanční dotaci; v současné době jsou budějovičtí studenti vedle brněn-

ských jedinou a současně velice dobře fungující studentskou sekci. Se zájmem se podílejí také na organizaci přednášek, které pod názvem „Býti archivářem“ již po dva roky pořádá ÚA PVH opět v prostorách budějovického Státního okresního archivu. Studenti, ale i další zájemci včetně archivářů z praxe díky nim mají možnost poznat významné osobnosti, které mají vztah k českému archivnictví, někdy přímo jeho „legendy“, seznámit se s jejich osudy, které je přivedly k oboru, jež je pak provázal celý život či alespoň jeho část, i s jejich činnostmi a názory na povolání archiváře. Nejedná se přitom ale zdaleka jen o archiváře samotné, ale i o historiky či další osobnosti (perspektivně se připravují i přednášky osobnosti z řad diplomatů či církevních činitelů), zahrnuté by mohly být i některé osobnosti ze zahraničí.

Česká archivní společnost také vypisuje a finančně dotuje studentskou soutěž, do níž se zapojují studenti z celé republiky a ve které uspělo již několik českobudějovických studentů archivnictví. Bez povšimnutí nezůstává ani soutěž studentské vědecké činnosti Historie: zástupci ústavu, vybraní z dobře obsazených školních kol, postupují do kol celostátních, kde již získali řadu úspěchů a rozhodně se mezi účastníky ze všech ostatních kateder či ústavů vyučujících historii neztratili. Někteří studenti již také absolvovali studijní pobyty v zahraničí v rámci programu Erasmus nebo se o ně zajímají. Ústav se snaží dbát rovněž o úroveň studentských prací, části i některých bakalářských prací již vyšly tiskem. Studenti magisterského studia by měli být nově zapojeni do projektu, který získal podporu Grantové agentury JU, a v rámci výuky se podílejí i na přípravě edic pramenného materiálu, které by měly být publikovány.

Ústav tvoří celkem tři pracovníci, kteří se dělí o výuku řady odborných předmětů, ale mohou se vykázat i ne zcela zanedbatelnou vědeckou a publikační činností, členstvím v redakčních radách,

ve vědeckých komisích a grémiích v rámci ČR nebo v profesních organizacích, byli či jsou zapojeni do různých orgánů FF i JU. Mají také různé zahraniční kontakty a zkušenosti, ať již ze stáží, stipendií, konferencí, workshopů, přednášek nebo učitelských pobytů, zejména v SRN, Rakousku, Polsku či Maďarsku.

Studium pomocných věd historických a archivnictví představuje jednu z nejlepších a nejdůkladnějších možností, jak proniknout k poznání historie. Jeho absolvování nabízí dosti široké možnosti uplatnění, a to jak „tradiční“, tak i „moderní“, v současné době i pro toho, kdo se více zajímá o různé technické záležitosti, digitalizaci apod., i když v tomto směru zatím spíše probíhají různé diskuse a v podstatě celé evropské archivnictví nyní prochází hledáním nových cest a profilů tohoto oboru. *(Z toho důvodu se také otevírá nová studijní kombinace archivnictví s informatikou – viz článek na s. 46-47.)* Absolventi oboru archivnictví v Českých Budějovicích mohou najít uplatnění nejen v archivech různých typů, případně spisovnách, ale i v muzeích, knihovnách, zvláště s historickými fondy, na pracovištích památkové péče nebo třeba i antikvariátech, stejně jako v oblasti státní správy, samosprávy nebo v soukromých institucích. O tom, že o absolventy studia archivnictví v Českých Budějovicích je zájem, svědčí i to, že již někteří absolventi bakalářského studia, byť nadále pokračují ve studiu, již pracují v archivech, uplatnění našli i první absolventi magisterského studia. Nezbývá než si přát, aby tomu tak bylo i do budoucna a ústav se mohl ještě dále rozvíjet.

doc. PhDr. Marie Ryantová, CSc.,
ředitelka Ústavu archivnictví
a pomocných věd historických FF JU

Výuka informatiky na Přírodovědecké fakultě

Od akademického roku 2008/09 byla zahájena výuka informatiky na Přírodovědecké fakultě. V současné době tak máme posluchače v prvním a druhém ročníku bakalářského studia. Bakalářské studium je koncipováno jako stavebnice, která je tvořena společným základem studia a volitelnou částí. Společný základ pokrývá zhruba polovinu nároků nutných k úspěšnému ukončení bakalářského studia. Výsledkem jsou dva studijní programy:

- Dvouoborové studium informatiky (obsahuje společný základ).
- Aplikovaná informatika, kde si student po úspěšném ukončení prvního ročníku volí svou specializaci (vybírání si volitelnou část).

Dvouoborové bakalářské studium

Dvouoborové studium bylo původně zamýšleno jako bakalářský stupeň studia budoucích středoškolských učitelů informatiky. Bylo však koncipováno tak, že neobsahuje žádné pedagogické ani didaktické kurzy (ty budou součástí až navazujícího magisterského studia). Vzniklo tak dvouoborové studium informatiky, které je možné kombinovat s jiným dvouoborovým studiem na Jihočeské univerzitě (nejenom s pedagogickými obory).

Představoval jsem si, že bude zájem dvouoborové studium kombinovat zejména se studiem fyziky. Z dalších fakult jsem si myslel hlavně na Teologickou fakultu, protože znám úspěšného absolventa takovéto kombinace z Olomouce. Jedna věc je zamýšlený plán a druhá věc je zájem středoškoláků. V prvním roce (2008/09) byl zájem o dvouoborové studium minimální, protože středoškoláci byli zvyklí na předem dané kombinace. Druhý rok jsme již nic neponechali náhodě, byly vypsány pevné kombinace s matematikou, fyzikou, biologií, chemií a tělesnou výchovou (tělesnou výchovu zajišťujeme ve spolupráci s PF). Samostatně byla pak vypsána kombinace s archivnictvím, ale o tom se ještě zmíním. Výsledkem je, že o kombinaci s fyzikou je zájem minimální a o kombinaci s náboženskými vědami zájem dosud neprojevil nikdo. Největší zájem je v současnosti o kombinaci s matematikou a tělesnou výchovou.

Nebráníme se ani jiným kombinacím, ale ty si musí zorganizovat student sám. Několik zájemců o studium ale přišlo s trikem – hlásí se jen na dvouoborové studium informatiky, aniž by si zvolili nějaký jiný druhý obor na Jihočeské univerzitě. V první chvíli jsem si myslel, že to není možné, ale byl jsem ujištěn, že to možné je s tím, že student si v rámci kreditního systému může volit libovolné kurzy v rámci Jihočeské univerzity. Díky přístupu student = zákazník (a dále platí: náš zákazník = náš pán), s tím mohu nejvýše nesouhlasit, ale více není v mé kompetenci. Přiznám se jen k tomu, že tuto volbu přezdívám „informatika lite“. Studentů této kombinace je zatím naštěstí minimum (v druhém ročníku žádný).

Bakalářské studium Aplikovaná informatika

Zájem o studium aplikované informatiky mne překvapil. Hlásí se nám hlavně mladí muži z průmyslovek. Očekáváme, že v nadcházejícím akademickém roce nastoupí cca 100 posluchačů aplikované informatiky. Toto číslo již nadále nechceme zvyšovat. Zájemců bývá hodně a my si vybíráme podle průměru z matematiky na střední škole. Častou námitkou je, proč zrovna z matematiky a ne třeba z informatiky. Důvodem je, že